

Sygn. akt I KK 443/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **T. M.**

skazanego z art. 133 § 1 k.k. z 1932 r. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 7 grudnia 2022 r. kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich,

od wyroku Sądu Wojewódzkiego w Zielonej Górze

z dnia 10 listopada 1960 r., sygn. akt Kr 2077/60

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Powiatowego w Zielonej Górze

z dnia 5 lipca 1960 r., sygn. akt I Kp 441/60

- 1. uchyla zaskarżony wyrok, a także utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Powiatowego w Zielonej Górze z dnia 5 lipca 1960 r., sygn. akt I Kp 441/60 i uniewinnia T. M. od popełnienia zarzucanego mu czynu;**
- 2. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Z odtworzonych częściowo postanowieniem Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 18 stycznia 2012 r., sygn. akt Ko 736/08, zniszczonych akt b. Sądu Powiatowego w Zielonej Górze oznaczonych sygnaturą I Kp 441/60 wynika, że Prokurator Prokuratury Rejonowej w Zielonej Górze oskarżył T. M. o to, że w dniu 30 maja 1960 roku w Z., brał udział w zbiegowisku i zjściach publicznych, które utrudniały wykonanie prawnych czynności urzędowych w D. w Z. oraz dopuścił się czynnej napaści na funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i osoby współdziałające, to jest o przestępstwo z art. 133 § 1 k.k. z 1932 roku w związku z art. 4 ustawy z dnia 22 maja 1958 roku o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo.

Wyrokiem z dnia 5 lipca 1960 roku sygn. akt I Kp 441/60, Sąd Powiatowy w Zielonej Górze uznał T. M. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 133 § 1 k.k. z 1932 roku w zw. z art. 4 ustawy z dnia 22 maja 1958 roku o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności.

Rewizję od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego. Wyrokiem z dnia 10 listopada 1960 roku, sygn. akt Kr 2077/60 Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

W dniu 4 listopada 2022 roku do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich, który zaskarżył prawomocny wyrok b. Sądu Wojewódzkiego w Zielonej Górze z dnia 10 listopada 1960 roku, sygn. akt Kr 2077/60 w całości na korzyść T. M. zarzucając temu orzeczeniu: rażące naruszenie prawa materialnego, to jest art. 133 § 1 k.k. z 1932 roku w związku art. 4 ustawy z dnia 22 maja 1958 roku o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo (Dz.U. nr 34, poz. 152), polegające na przypisaniu T. M. popełnienia zarzucanego czynu, mimo braku w jego działaniu znamion przestępstwa opisanego w tych przepisach, co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku b. Sądu Powiatowego w Zielonej Górze i uniewinnienie T. M. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło ją rozpoznać w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Z materiału dowodowego zgromadzonego i ujawnionego w toku postępowania w przedmiocie odtworzenia zaginionych akt Sądu Powiatowego w Zielonej Górze wynika, że czyn zarzucony, a następnie przypisany T. M. dotyczył wydarzeń, które miały miejsce w dniu 30 maja 1960 roku, spowodowanych decyzją o eksmisji Parafii Rzymskokatolickiej pod wezwaniem [...] z budynku zajmowanego przez nią od 1945 roku. i zmianie przeznaczenia służącego celom religijnym D.. Uczestnicy tych zająć działali w ramach słusznego protestu i oporu przeciwko naruszającym przynależne im prawa działaniom ówczesnych władz. Wśród uczestników zdarzenia, brutalnie stłumionego przez siły milicyjne, znajdował się także i T. M., którego ówczesne tam zachowanie było motywowane szczególną sytuacją, wykluczającą jego winę, co z kolei czyniło niemożliwym skazanie go za przypisane mu przywołanym powyżej wyrokiem byłego Sądu Powiatowego w Zielonej Górze przestępstwo. Interwencja funkcjonariuszy Milicji była bowiem bezprawna, gdyż naruszała art. 70 ust. 1 ówczesnie obowiązującej Konstytucji PRL z 1952 roku, gwarantujący wolność sumienia i wyznania, a kościołom swobodne wypełnianie ich funkcji religijnych. Przypisanie więc T. M., jak i innym wówczas skazanym, działania z pobudek chuligańskich było oczywistym nadużyciem, ukrywającym rzeczywiste tło i genezę owych wydarzeń. Słusznie bowiem zauważył Sąd Najwyższy (m.in. w wyroku z dnia 4 września 2014 r., V KK 267/14), iż „Zachowania przeciwstawiające się bezprawnym działaniom organów porządkowych, podejmowanym z rażącym pogwałceniem obowiązujących konstytucyjnych norm, nie wyczerpują znamion przestępstwa z art. 133 § 1 k.k. z 1932 roku, a zatem nie mogły rodzić odpowiedzialności karnej, którą wyciągnięto w stosunku do osób stawiających opór siłom bezpieczeństwa”. Wobec braku winy przypisanie komukolwiek jakiegokolwiek przestępstwa, z powodów oczywistych, musi być ocenione jako rażące naruszenie prawa materialnego, które nie tylko mogło, ale także miało istotny wpływ na treść wyroku.

Stąd skazanie T. M. przedmiotowym, przywołanym na wstępie wyrokiem b. Sądu Powiatowego w Zielonej Górze, utrzymanym w mocy wyrokiem zaskarżonym kasacją Rzecznika Praw Obywatelskich było skazaniem oczywiście niesłusznym w rozumieniu art. 537 § 2 k.p.k. W konsekwencji należało – stosownie do treści tej

regulacji - uchylić zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Powiatowego w Zielonej Górze z dnia 5 lipca 1960 roku, sygn. akt I Kp 441/60 i uniewinnić T. M. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Orzekający w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy tym samym podziela tożsame stanowisko wielokrotnie wyrażone w analogicznych sprawach (por. m.in. wyroki tego Sądu z dnia: 4 czerwca 1998 r., V KRN 187/97; 14 grudnia 2005 r., V KK 331/05; 7 lutego 2007 r., V KK 413/06; 23 kwietnia 2008 r., V KK 70/08; 10 lutego 2010 r., V KK 384/09; 27 lipca 2011 r., V KK 84/11; 9 października 2013 r., V KK 169/13).

Z tych względów należało orzec jak wyżej.